

межах: спочатку вони є далекими, але поступово стають ширими та сердечними. Єднає викладача зі студентами спільна безвідносна цінність – істина. Саме безкорисливе прагнення до істини здатне змінити стосунки між викладачем і студентами на глибокий і тривалий зв'язок, в якому викладач дає студентам те, що має найкращого у самому собі, а взаємін отримує їхню любов і вдячну прихильність.

Список використаних джерел

1. Бойченко Н. М. Етичні цінності сучасної університетської освіти: філософська рефлексія: дис. ... докт. філос. наук: 09.00.10; 09.00.07 / Бойченко Наталія Михайлівна. – К., 2016. – 431 с. / Boychenko N. M. Etychni tsinnosti suchasnoyi universitetskoyi osviti: filosofska refleksiya: dis. ... dokt. filoz. nauk: 09.00.10; 09.00.07 / Boychenko Nataliya Mihaylivna. – K., 2016. – 431 s.
2. Ньюмен Дж. Г. Ідея Університету. Ідея Університету: Антологія / Джон Генрі Ньюмен // Ідея Університету. Антологія; [упоряд.: М. Зубрицька, Н. Бабалик, З. Рибчинська; відп. ред. М. Зубрицька]. – Львів: Літопис, 2002. – С.37–64. / Nyumen Dzh. G. Ideya Universitetu. Ideya Universitetu: Antologiya / Dzhon Genri Nyumen // Ideya Universitetu. Antologiya; [uporyad.: M. Zubritska, N. Babalik, Z. Ribchinska; vidp. red. M. Zubritska]. – Lviv: Litopis, 2002. – S.37–64.
3. Czeżowski T. Kazimierz Twardowski jako nauczyciel / Tadeusz Czeżowski // Kazimierz Twardowski. Nauczyciel – Uczony – Obywatel. – Lwów, 1938. – S.7–12.
4. Czeżowski T. O uniwersytecie i studiach uniwersyteckich / Tadeusz Czeżowski. – Toruń: Nakładem Księgarni naukowej T. Szczesny i S-ka, 1946. – 46 s.
5. Dąbmska I. Filozofia na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie w latach 1918–1939 / Izidora Dąbmska // Kazimierz Twardowski. Wybór pism psychologicznych i pedagogicznych. – Warszawa, 1992. – S.479–482.
6. Fragmenty filozoficzne. Księga pamiątkowa ku uczczeniu piętnastolecia pracy nauczycielskiej w Uniwersytecie Warszawskim profesora Tadeusza Kotarbińskiego. – Warszawa: Nakładem uczniów, 1934. – 214 s.
7. Kotarbiński T. Sprawność i błąd / Tadeusz Kotarbiński. – Warszawa: Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, 1956. – 104 s.
8. Kuczyńska A. Władysława Tatarkiewiczza wizja Innego / Alicja Kuczyńska // Filo–Sofija. – 2011/2–3. – Nr.13–14. – S.451–458.
9. Między Logiką a Wiarą. Z Józefem M. Bocheńskim rozmawia Jan Parys. – Montricher: Les Editions Noir sur Blanc, 1992. – 328 s.
10. Mońka–Stanikowa A. Wstęp // Bogdan Nawroczyński. Dzieła wybrane [wyb. A. Mońka–Stanikowa] / Anna Mońka–Stanikowa. – Warszawa, 1987. – T.I. – S.11–125.
11. Ossowska M. Jeszcze o uniwersytetach // Maria Ossowska. O człowieku, moralności i nauce. Miscellanea / Maria Ossowska. – Warszawa, 1983. – S.166–169.
12. Perzanowski J. Rozum – Serce – Smak w myśli Izydory Dąbmskiej / Jerzy Perzanowski // Rozum – Serce – Smak. Pamięci Profesor Izydory Dąbmskiej (1904–1983) [red. naukowa J. Perzanowski, red. tomu P. Janik]. – Krakow, 2009. – S.13–22.
13. Swieżawski S. Wspomnienie o profesorze Ajdukiewiczu // Stefan Swieżawski. Człowiek i tajemnica / Stefan Swieżawski. – Kraków: Znak 1978. – S.189–197.
14. Witwicki W. Kazimierz Twardowski / Władysław Witwicki // Przegląd Filozoficzny. – R.23. – 1920. – S.IX–XIX.

Honcharenko O. A., Ph.D., Associate Professor, Associate Professor of the Social and Economic Disciplines Department of the National Academy of State Border Service of Ukraine named after Bohdan Khmelnytskyi (Ukraine, Khmelnytsky), olgegoncharenko@gmail.com

The Idea of University in Lviv–Warsaw School. Article 5. Relationships between a University Teacher and Students

The views on the problem of relationships between a teacher and students in the university by representatives of world famous «Lviv–Warsaw School» (LWS) (1895–1939) has been disclosed in the article. The author discovered that LWS representatives considered relationships between a university teacher and students more individual than relationships between a teacher and secondary school pupils. Relationships between a university teacher and students are based on

moral culture that involves respect, trust, friendship, and love. These relationships go beyond formal ones; they personalize the appointment between people who have a common interest. These people are mentally united by the desire for truth which motivates them to self-organization and mutual creativity. In this case leadership and subordination will mean the destruction of university mental life. The author emphasizes that despite the opportunities of current book printing LWS representatives did not consider a lecture something needless in the university as it introduces to student the living world of science, represented by figures of their university teachers. Teacher's alive word has hundred times more chances to capture students by its scientific creativity than lifeless book knowledge can do it.

Keywords: the idea of university, Lviv–Warsaw School, educational philosophy.

* * *

УДК 378.147+614.253.4+615

Феденько С. М.,

кандидат економічних наук, доцент кафедри організації та економіки фармації і технології ліків, ДВНЗ «Івано–Франківський національний медичний університет» (Україна, Івано–Франківськ), fedenkosm5@ukr.net

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ГАЛУЗІ

Сучасному суспільству потрібні компетентні фахівці, які мають не тільки професійні знання, уміння та навички, а й можуть приймати відповідальні рішення в ситуаціях вибору, схильні до співробітництва, вирізняються здатністю до адаптації, умінням реалізувати свої творчі здібності. Тому, основною метою нашого дослідження стало вивчення особливостей професійної компетентності майбутнього фахівця фармацевтичної галузі, аналіз основних аспектів та складових професійної компетентності фахівця фармацевтичної галузі, характеристика інтегральних, загальних та спеціальних (фахових) компетентностей, якими повинен володіти майбутній фахівець фармації, досліджено змодельовані умови ефективного формування професійної компетентності у навчально–практичних центрах – лабораторіях практичної фармації ІФНМУ, основна мета яких – набуття студентами основних практичних навичок зі спеціальності «Фармація».

Ключові слова: професійна компетентність, фахівець фармацевтичної галузі, навчально–практичні центри, практично–орієнтований істит.

Сьогодні українська педагогічна система перебуває на етапі кардинальних змін і характеризується інтегративними процесами по зближенню з освітніми системами країн зарубіжжя, що висуває нові вимоги до підготовки фахівців [1]. Основне завдання вищої освіти – підготовка кваліфікованого, компетентного фахівця, конкурентоспроможного на ринку праці, який вільно володіє професійними навичками та орієнтується в сфері практичної фармації, готовий до постійного професійного зростання та самоосвіти.

Тому питання підготовки конкурентоспроможних фахівців, умови формування їх професійної компетентності у вищому навчальному закладі (ВНЗ) є актуальним та своєчасним.

Проблеми формування професійної компетентності (ПК) випускників ВНЗ висвітлені у працях багатьох науковців та практиків: Л. Кайдалова [2], Б. Громова [3], Н. Альохіної [4], О. Коваленко [5] та інших дослідників. Незважаючи на підвищений інтерес до даної теми, залишається невирішеними проблеми професійної підготовки фахівців фармацевтичної галузі, умови формування ПК та професійно важливих і особистісних якостей майбутніх фармацевтичних фахівців, що визначає необхідність подальшого дослідження цієї проблематики.

Мета статті – розкрити сутність, особливості ПК майбутнього фахівця фармацевтичної галузі,

визначити її складові, дати характеристику ПК, якими повинен володіти випускник та охарактеризувати умови формування ПК випускника фармацевтичного факультету ІФНМУ.

На сьогоднішній день вимоги до професійної діяльності сучасних фахівців досить високі і визначаються вимогами професійних стандартів на основі європейських аналогів. Закон України «Про вищу освіту» [6] визначає компетентність як динамічну комбінацію знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти. Формування ПК не лише забезпечить якісне вирішення професійних завдань, а й сприятиме самоорганізації особистості та її діяльності, виявленню й розвитку його творчого потенціалу. Такий підхід підсилює практичну зорієнтованість освіти, висуваючи першочерговими вміння вирішувати життєві та професійні проблеми, тобто акцентує увагу на результатах освіти.

Сьогодні компетентний провізор – це фахівець, що володіє не тільки спеціальними знаннями, професійними вміннями і навиками, але і професійно важливими якостями, здібностями, необхідними для реалізації його професійної діяльності (таблиця 1).

Таблиця 1

Складові професійної компетентності

Професійна компетентність		
Соціально-комунікативні здібності	Професійні якості працівника (професійні знання, вміння, навички)	Індивідуальні здібності

Застосування компетентнісного підходу в підготовці фахівців висуває нові вимоги до відбору змісту навчання, його структурування, організації та вибору технологій навчання, оцінки освітніх результатів, створення матеріально-технічного забезпечення освітньої діяльності. Компетентнісно-орієнтована освіта спрямована на комплексне засвоєння знань та способів практичної діяльності, завдяки яким особистість реалізує себе як професіонал. Компетенції набуті студентом у навчальному закладі поєднують засвоєння теоретичних знань і практичне їх використання у професійній діяльності при вирішенні конкретних завдань і проблемних ситуацій.

ІФНМУ забезпечує згідно з вимогами стандартів вищої освіти набуття його випускниками інтегральних, загальних, спеціальних (фахових, предметних) компетентностей (таблиця 2).

Інтегральні компетентності включають в себе: здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній фармацевтичній діяльності із застосуванням положень, теорій та методів фундаментальних, хімічних, технологічних, біомедичних та соціально-економічних наук; інтегрувати знання та вирішувати складні питання, формулювати судження за недостатньої або обмеженої інформації; ясно і недвозначно доносити свої висновки та знання, розумно їх обґрунтовуючи, до фахової та не фахової аудиторії.

Загальні компетентності – компетентності, які формуються студентом впродовж засвоєння змісту тієї чи іншої освітньої галузі під час навчання у ВНЗ.

Загальні компетентності включають в себе знання своїх соціальних та громадських прав та обов'язків, методи реалізації знань у вирішенні практичних питань, сучасні тенденції розвитку галузі, також вміння формувати свою громадянську свідомість, вміти діяти відповідно до неї, здатність донести свою громадську та соціальну позицію, використовувати фахові знання для вирішення практичних ситуацій, встановлювати зв'язки із суб'єктами практичної діяльності, нести відповідальність за своєчасність прийнятих рішень, вміти проводити аналіз професійної інформації, приймати обґрунтовані рішення, набувати сучасні знання.

Спеціальні (фахові) компетентності включають знання основних принципів організації фармацевтичного забезпечення населення, основних механізмів державного регулювання фармацевтичної діяльності, класифікації лікарських засобів (ЛЗ) та лікарських форм, наказів МОЗ України щодо отримання, зберігання та видачі отруйних, наркотичних і прирівняних до них ЛЗ, наказів МОЗ України про організацію зберігання в аптечних закладах різних груп ЛЗ та виробів медичного призначення загальні вимоги до зберігання ЛЗ в аптеках, а також вміння користуватись нормативно-правовими актами, що регламентують фармацевтичну діяльність в Україні та за кордоном, відстежувати та визначати зміни і доповнення у вітчизняному фармацевтичному законодавстві, складати відомості про матеріально-технічну базу аптеки та аптечного пункту, а також організаційні документи, необхідні для їх діяльності, забезпечувати відповідні умови зберігання отруйних, наркотичних та прирівняних до них ЛЗ, а

Таблиця 2

Перелік компетентностей фахівця фармацевтичної галузі

Компетентності
Інтегральні: здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній фармацевтичній діяльності
Загальні: здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо; здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, вчитися і бути сучасно навченим
Спеціальні (фахові, предметні): здатність використовувати у професійній діяльності знання нормативно-правових, законодавчих актів України та рекомендацій належних фармацевтичних практик; здатність забезпечувати належне зберігання лікарських засобів та виробів медичного призначення відповідно до правил Належної практики зберігання (GSP) у закладах охорони здоров'я

також лікарських форм з ними, контролювати умови зберігання сировини та матеріалів на підприємствах фармацевтичного профілю, а також вміння формувати висновки та фахово застосовувати закони та нормативні документи, проводити постійний моніторинг належного зберігання ЛЗ та виробів медичного призначення на підприємствах фармацевтичного профілю, нести відповідальність за зберігання ЛЗ та виробів медичного призначення відповідно до Належної практики зберігання (GSP) у закладах охорони здоров'я.

Відповідно до положень компетентнісного підходу, для інтенсифікації процесу навчання необхідно створити такі умови, щоб студенти могли засвоїти певну систему знань, навичок і умінь, які дозволять успішно здійснювати професійну діяльність. Такі умови забезпечить тільки моделювання реального середовища, у якому працюють фахівці відповідного напрямку. Тобто головною умовою ефективного формування професійної компетентності (ПК) є наявність всіх умов, у яких працює даний фахівець. Моделювання ситуацій дозволяє створити об'єкт, аналогічний реальному, на якому можна відпрацювати вміння і навички майбутньої професійної діяльності. Метод моделювання створює сприятливі умови для формування ПК майбутніх фахівців, стимулює активність і самостійність у вирішенні професійних завдань [7].

В ІФНМУ створені усі необхідні умови для формування ПК майбутніх фахівців фармацевтичної галузі (бібліотека, читальний зал, комп'ютерні класи тощо); організовані навчально-практичні центри – лабораторії практичної фармації, основна мета яких – набуття студентами основних практичних навичок із спеціальності «Фармація». Так, лабораторія практичної фармації №1 формує практичні навички з дисциплін: «Фармацевтична ботаніка», «Фармакогнозія», «Ресурсознавство лікарських рослин». Лабораторія практичної фармації №2 формує практичні навички з дисципліни: «Фармацевтична хімія», «Стандартизація лікарських засобів». Дві вище вказані лабораторії розташовані на кафедрі фармації.

На кафедрі організації та економіки фармації і технології ліків функціонують також дві лабораторії – №3 та №5. Лабораторія практичної фармації №3 формує практичні навички з дисциплін: «Аптечна технологія лікарських засобів», «Промислова технологія лікарських засобів», «Технологія косметичних лікарських засобів», «Біофармація». Лабораторія практичної фармації №5 – з «Організації та економіки фармації», «Організації та економіки фармації» (молодші спеціалісти), «Фармакоеконіміки», «Фармацевтичного правознавства», «Фармацевтичного та медичного товарознавства», «Менеджменту та маркетингу у фармації» та спеціалізації: «Підприємництво у фармації», «Організація та регулювання діяльності підприємств фармації». Тут створено макет частини торгового залу аптеки з вилкладкою вторинних упаковок лікарських засобів. Оформлення вітрин, стелажів, кутка споживача в аптеці здійснено відповідно до вимог законодавства.

Облаштовано макет реальних складських стелажів (відповідно до GDP та наказу МОЗ №44 від 16.03.1993 р. «Про Організацію зберігання в аптечних закладах різних груп лікарських засобів та виробів медичного призначення» [8]). Прикріплені навчальні стрілки із зазначеними нормативами розміщення.

Лабораторія практичної фармації №4 розташована на кафедрі хімії і забезпечує формування практичних навичок з наступних фундаментальних дисциплін: «Неорганічна хімія», «Аналітична хімія», «Органічна хімія», «Фізична і колоїдна хімія», «Токсикологічна хімія» (для студентів фармацевтичного факультету); «Неорганічна хімія», «Аналітична хімія», «Органічна хімія», «Техніка лабораторних робіт», «Хімія» (для студентів медичного коледжу).

Також, наказом ректора ІФНМУ №29-д від 18.01.2016 р. було затверджено нову редакцію Положення про організацію та порядок проведення атестації випускників на фармацевтичному факультеті, в якій регламентовано проведення атестації комплексного практично-орієнтованого іспиту із 5-ти дисциплін: «Управління та економіка у фармації», «Клінічна фармація», «Фармацевтична хімія», «Фармакогнозія», «Технологія лікарських засобів». Таким чином створені умови до реалізації міждисциплінарної інтеграції, максимально наближеної до реальної практичної діяльності провізора з прийому рецепта, виготовлення за ним ліків, їх аналізу, фармацевтичної опіки.

Висновок. В ІФНМУ створені усі необхідні умови підготовки висококваліфікованого, компетентного, конкурентоспроможного фахівця фармацевтичної галузі; важливість формування професійної компетентності у майбутніх фахівців фармацевтичної галузі визначається специфікою їх професійних обов'язків, що безпосередньо стосується вирішення проблем системи охорони здоров'я; зростаючими вимогами ринкової економіки до професійної компетентності фахівців; необхідністю формування нової генерації в спеціалістів системи професійних особистісних якостей та знань.

Список використаних джерел

1. Бабак С. В. Компетентність та компетентність як ключові поняття педагогіки. Роль педагога у формуванні фахових компетенцій студентів вищих навчальних закладів / С. В. Бабак, К. В. Бабак // Актуальні проблеми педагогіки, психології та професійної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://journals.uran.ua/appfo/article/view/72606/67682>
2. Кайдалова Л. Г. Професійна підготовка майбутніх фахівців фармацевтичного профілю у вищих навчальних закладах: монографія / Л. Г. Кайдалова. – Х.: НФаУ, 2010. – 364 с.
3. Громовик Б. П. Неперервна фармацевтична освіта в Україні: науково-методичні аспекти управлінсько-економічної підготовки: монографія / Б. П. Громовик, А. В. Горілик. – Львів: РАСТР-7, 2012. – 166 с.
4. Альохіна Н. В., Кайдалова Л. Г. Психологічна та соціальна компетентності майбутніх фахівців / Н. В. Альохіна, Л. Г. Кайдалова. – Харків: ЕАІ-прес, 2009. – 160 с.
5. Коваленко Е. Э. Методика професіонального обучения: учебник [для инженеро-педагогов, препод. спец. дисц. системы проф.-тех. и высш. образ.] / Е. Э. Коваленко. – Х.: «Штрих», 2003. – 480 с.
6. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 №1556-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
7. Феденько С. М. Компетентнісний підхід у професійній підготовці фахівця фармацевтичного профілю / С. М. Феденько // Актуальні проблеми розвитку галузевої економіки та логістики: матер. V міжнарод. наук.-практ. конференції з міжнар. участю 20–21 квітня 2017 р. / ред. кол.: О. В. Посилкіна, О. В. Лівінова, Я. Г. Онищенко. – Х.: Вид-во НФаУ, 2017. – 521 с.
8. Наказ МОЗ №44 від 16.03.1993 р. «Про Організацію зберігання в аптечних закладах різних груп лікарських засобів та виробів медичного призначення» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.apteka.ua/article/91510>.

References

1. Babak S. V. Kompetentsiia ta kompetentnist yak kluchovi poniattia pedahohiky. Rol pedahoha u formuvanni fakhovykh kompetentsii studentiv vyshchyykh navchalnykh zakladiv / S. V. Babak, K. V. Babak // Aktualni problem: y pedahohiky, psykholohii ta profesiinnoi osvity [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://journals.urau.ua/appfo/article/view/72606/67682>
2. Kaidalova L. H. Profesiina pidhotovka maibutnykh fakhivtsiv farmatsevychnoho profilii u vyshchyykh navchalnykh zakladakh: monohrafiia / L. H. Kaidalova. – Kh.: NFaU, 2010. – 364 s.
3. Hromovyk B. P. Neperervna farmatsevychna osvita v Ukraini: naukovo–metodychni aspekty upravlinsko–ekonomichnoi pidhotovky: monohrafiia / B. P. Hromovyk, A. V. Horilyk. – Lviv: RASTR–7, 2012. – 166 s.
4. Alohkina N. V., Kaidalova L. H. Psykholohichna ta sotsialna kompetentnosti maibutnykh fakhivtsiv / N. V. Alohkina, L. H. Kaidalova. – Kharkiv: EAY–pres, 2009. – 160 s.
5. Kovalenko E. Je. Metodika professional'nogo obuchenija: uchebnyk [dlja inzhenerov–pedagogov, prepod. spec. disc. systemy prof.–teh. i vyssh. obraz.] / E. Je. Kovalenko. – H.: «Shtrih», 2003. – 480 s.
6. Zakon Ukrainy «Pro vyshchu osvitu» vid 01.07.2014 №1556–VII [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556–18>
7. Fedenko S. M. Kompetentnisnyi pidkhd u profesiinii pidhotovtsi fakhivtsia farmatsevychnoho profilii / S. M. Fedenko // Aktualni problemy rozvytku haluzevoi ekonomiky ta lohistyky: mater. V mizhnarod. nauk.–prakt. konferentsii z mizhnar. uchastiu 20–21 kvitnia 2017 r. / red. kol.: O. V. Posylkina, O. V. Litvinova, Ya. H. Onyshchenko. – Kh.: Vyd–vo NFaU, 2017. – 521 s.
8. Nakaz MOZ №44 vid 16.03.1993 r. «Pro Orhanizatsiiu zberihannia v aptechnykh zakladakh riznykh hrup likarskykh zasobiv ta vyrobiv medychnoho pryznachennia» [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://www.apteka.ua/article/91510>.

Fedenko S. M., PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Organization and Economics of Pharmacy and Technology of Drugs, SHEI «Ivano–Frankivsk National Medical University» (Ukraine, Ivano–Frankivsk), fedenkosm5@ukr.net

Formation of professional competence of future specialists in the pharmaceutical industry

Modern society requires competent specialists who have not only professional knowledge, skills and abilities, but also can make responsible decisions in situations of choice, are inclined to cooperate, differ in ability to adapt, ability to realize their creative abilities. Therefore, the main goal of our study was to study the peculiarities of the professional competence of a future specialist in the pharmaceutical industry, analysis of the main aspects and components of the professional competence of the pharmaceutical industry specialist, the characteristics of the integral, general and special (professional) competencies that the future specialist of pharmacy should possess; professional competence in educational and practical centers – laboratories of practical pharmacy of IFNMU, main and which – the acquisition of students basic practical skills in the specialty «Pharmacy».

Keywords: professional competence, specialist in the pharmaceutical industry, practical and practical centers, practical examination.

* * *